

§ 166

Uimarantojen hygieniä ja uimaveden laatu Helsingissä 2024

HEL 2024-013368 T 11 00 02

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi selvityksen uimarantojen hygieniasta ja uimaveden laadusta Helsingissä vuonna 2024.

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat - palvelukokonaisuuden ympäristöpalveluiden ympäristöterveysyksikkö valvoo uimarantojen hygieniää ja uimaveden laatua terveydensuojelulain (763/1994) sekä sosiaali- ja terveysministeriön asetusten (177/2008 ja 354/2008) mukaisesti.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Sari Front, terveysinsinööri, puhelin: 09 310 33249
sari.front(a)hel.fi

Liitteet

1 1. Uimavesiluokat 2015-2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Uimakausi ja uimarannat

Ympäristöterveysyksikkö valvoi uimarantojen hygieniää ja uimaveden laatua uimakauden (15.6.–31.8.2024) ajan.

Helsingissä on 26 yleistä uimarantaa, joista 12 on suuria yleisiä uimarantoja ja 14 pieniä yleisiä uimarantoja. Uimarantoja ylläpitävät Helsingin kaupungin liikuntapalvelut (25 rantaa) ja Helsingin seurakuntayhtymä (Mustasaaren uimaranta).

24.10.2024

Suuret yleiset uimarannat ovat Aurinkolahti, Hietaranta, Iso Kallahti, Kallahdenniemi, Laajasalo, Lauttasaari, Marjaniemi, Munkkiniemi, Musikkamaa, Pikkukoski, Rastila ja Tuorinniemi. Pienet yleiset uimarannat ovat Furuvik, Hevossalmi, Kivinokka, Mustasaari, Pakila, Pihlajasaari, Porvariskuninkaanpuisto, Puotila, Seurasaari, Suomenlinna, Tapaninvainio, Uunisaari ja Veijarivuori sekä uutena Palettilammen uimaranta, joka avattiin heinäkuussa 2024.

Uimavesivälitteiset epidemiat

Ilmastonmuutoksen seurauksena vesien lämpeneminen ja sateiden määrien lisääntyminen lisäävät uimavesivälitteisten epidemioiden riskiä uimarannoilla. Lisääntyvien sateiden myötä pintavalumien ja hulevesien määrät sekä jätevesien ylivuotojen riskit kasvavat. Kesäiset hellekaudet voivat tuoda mukanaan uimavesien laatuun liittyviä ongelmia, sillä esimerkiksi *Vibrio cholerae* -bakteerin aiheuttamien infektioiden ennustetaan lisääntyvän ilmaston lämpenemisen myötä merialueilla.

Ympäristöterveysyksikkö on varautunut uimavesivälitteisiin epidemioiden lisäämällä rantojen ylläpitäjien sekä kuntalaisten tietoisuutta epidemioiden ennaltaehkäisemisestä ja hygieenisestä käyttäytymisestä rannalla. Uimarantojen tarkastuksilla kiinnitettiin erityistä huomiota hule- ja jätevesien riskeihin.

Helsingissä ei ole toistaiseksi tullut tietoon yhtään uimarantaveden aiheuttamaa epidemiaa tai uimarantavedestä aiheutuneita infektoita. Yksittäisiä sairastapauksia on ilmoitettu terveydensuojeluvalvonnalle, ja niiden osalta on selvitetty uimarannan ylläpitäjän kanssa, onko rannalla ollut mahdollisia uimaveden laatuun vaikuttavia häiriötilanteita, ja onko muita mahdollisia sairastuneita tiedossa.

Tarkastukset uimarannoilla

Ympäristöterveysyksikkö teki uimakauden aikana terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset suunnitelluille uimarannoille. Tarkastuksilla kiinnitettiin erityistä huomiota uimarantojen hygieenisiin olosuhteisiin, kuten uimaranta-alueen puhtaanapitoon sekä omavalvonnan toteutumiseen. Huomiota kiinnitettiin myös mm. asiakkaille suunnattuun ohjeistukseen, opasteisiin ja tiedotteisiin.

Uimarantojen läheisiä hule- ja jätevesijärjestelyjä tarkasteltiin yhteistyössä kaupungin uimarantojen ylläpitäjän, rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden sekä Helsingin seudun ympäristöpalveluiden kanssa. Hulevesijärjestelyitä sekä muita riskitekijöitä uimaveden laadulle arvioitiin osalla uimarannoista myös ennen uimakautta, sulamisvesien aikaan tehdyillä katselmuksilla.

24.10.2024

Tarkastuksilla havaittiin erityisen paljon puutteita opasteissa ja ilmoitus-
taulun tiedoissa. Myös wc-tilojen hygieniassa, uimarantojen yleisessä
siisteydessä ja puhtaanapidon organisoinnissa sekä terveydensuojelu-
lain mukaisen omavalvonnan toteutumisessa todettiin puutteita. Ranto-
jen ylläpitäjille annettiin ohjeistusta omavalvonnan kehittämiseen ja
epäkohdat kehoitettiin korjaamaan.

Uimarannalle johdettavien hulevesien osalta havaittiin puutteita yhdellä
rannalla, ja lisäksi useammalla uimarannalla todettiin hulevesistä ai-
heutuvia selkeitä riskejä. Uimarantojen läheisten hulevesijärjestelyiden
osalta jatketaan tarkempaa selvittelyä yhteistyössä kaupungin eri taho-
jen kanssa.

Veden hygieeninen laatu

Uimaveden hygieenistä laatua seurattiin näytteenoton avulla uimakau-
den ajan. Näytteistä määritettiin veden mahdollisesta ulosteperäisestä
saastumisesta kertovien suolistoperäisten enterokokkien ja Escherichia
coli -bakteerien pitoisuudet. Pääsääntöisesti MetropoliLab Oy otti ja
analysoi viranomaisnäytteet ostopalveluna, mutta myös ympäristöter-
veys otti uimakaudella poikkeuksellisen paljon uimavesinäytteitä aiem-
piin vuosiin verrattuna.

Uimavedestä otettiin kesän aikana kaikkiaan 167 näytettä, joista 156 oli
kevällä laaditun näytteenottosuunnitelman mukaisia näytteitä. Suunni-
tellmallisten näytteiden tulosten ollessa huonoja otettiin uusintänäyttei-
tä, kunnes vedenlaatu oli palautunut hyväksi. Marjaniemen, Pikkukos-
ken sekä Palettilammen uimarannoilta otettiin lisänäytteitä veden laa-
dun varmistamiseksi. Lisäksi Marjaniemen uimarannalta sekä sen lä-
heisyydestä otettiin 91 projektinäytettä osana yhteistyöprojektia, joka
toteutettiin Helsingin yliopiston kanssa.

Helsingin uimarantavedet olivat pääosin hygieeniseltä laadultaan hyviä.
Merenrannoilla sijaitsevilta uimarannoilta otettiin kaikkiaan 136 näytettä
(mukaan luettuna suunnitelmalliset näytteet, uusintänäytteet ja lisänäyt-
teet), joista 4 % oli hygieeniseltä laadultaan huonoja. Vantaanjoen ve-
denlaatu oli hygieeniseltä laadultaan merenrantoja huonompaa. Van-
taanjoen varren uimarannoilta otettiin kaikkiaan 24 näytettä, joista 13 %
oli laadultaan huonoja.

Runsaiden sateiden vaikutus näkyi Vantaanjoen näytetuloksissa. Tosin
sadetapahtumia oli viime kesänä suhteessa vähän, tai ne eivät vaikut-
taneet näytehetkellä uimaveden laatuun. Molemmat runsaiden sateiden
yhteydessä otetut näytteet olivat hygieeniseltä laadultaan huonoja, kun
taas sateettomana aikana otetuista näytteistä 95 % oli hyviä. Runsa-
iden sateiden jälkeen näytetulos palautui Vantaanjoen varren uimaran-

24.10.2024

noilla normaalille tasolle yhden uusintänäytteen jälkeen (keskimäärin 2 - 3 vuorokautta).

Palettilammen uimarannalla veden hygieeninen laatu oli hyvä kaikissa otetuissa näytteissä. Lammella esiintyi elokuun alussa kultalevää, joka aiheutti veteen lähinnä esteettistä haittaa, poikkeavaa hajua. Kultalevän määrä kuitenkin väheni uimakauden lopulla, eikä uimavedessä enää tuolloin todettu poikkeavaa hajua.

Sinilevän sekä jätteiden esiintyminen

Sinilevien, jätteiden, öljyjen ja muiden poikkeamien esiintymistä uimavedessä arvioitiin aistinvaraisesti näytteenottojen ja tarkastusten yhteydessä. Rantapelastajat ilmoittivat ympäristöterveyteen poikkeuksellisista havainnoista tai runsaista sinileväesiintymistä.

Sinilevien määrä ja esiintyvyys uimarannoilla oli kesän aikana vähäistä. Tosin havaintoja tehtiin jo alkukesästä vesien lämmitessä loppukeväästä. Myös heinäkuun puolessa välin havaittiin runsaita määriä sinilevää. Uimista suositeltiin vältettävän aina, jos sinilevää oli havaittu. Jätteitä, öljyä tai muuta poikkeuksellista ei rannoilla havaittu. Lintujen massakuolemia ei lintuinfluenssariskistä huolimatta havaittu.

Uimavesiluokitus

EU-lainsäädännön vaatimusten mukaan kunnan terveysuojeluviranomaisen tulee uimakauden päätyttyä arvioida ja luokitella yleiset uimarannat neljän edellisen uimakauden valvontatutkimusten perusteella.

Helsingin yleisten uimarantojen uimavesiluokitus päivitettiin uimakauden päätyttyä neljän uimakauden (2021–2024) vesinäytteiden perusteella. Marjaniemen uimarannan luokitus tehtiin ainoastaan uimakauden 2024 aikana otettujen näytteiden perusteella, sillä uimarannan luokitus nollattiin uimakauden 2023 jälkeen. Luokituksen nollaus oli mahdollista tehdä, kun uimarannalla ja sen valuma-alueella tehdyt selvitykset ja korjaavat toimet oli todettu riittäviksi ja uimaveden laadun parantuneen toimien jälkeen.

Uimarannat luokiteltiin erinomaisiksi (5), hyviksi (5) sekä tyydyttäviksi (2). Yksikään ranta ei ollut uimakauden 2024 jälkeen luokassa huono. Tyydyttäviksi rannoiksi luokiteltiin Rastilan ja Marjaniemen uimarannat. Pikkukosken uimarannan luokitus nousi hyväksi. Suurten yleisten uimarantojen uimavesiluokitukset vuosien 2015–2024 ajalta ovat liitteenä.

Uimisen välttämissuositukset uimavesiluokitukseen liittyen ja päästölähteiden selvitykset

24.10.2024

Pikkukosken, Marjaniemen, Rastilan, Ison Kallahden, Aurinkolahden, Lauttasaaren ja Hietarannan rannoilla otettiin vesinäytteitä tiheennetysti uimakaudella 2024, jolloin saatiin kattavampi kuva uimaveden laadusta. Uimakaudella ei tullut tietoon jätevedenpuhdistamoiden tai -pumppaamoiden ylijouksutuksia uimarantojen läheisyydessä tai valuma-alueella, eikä Vantaanjoen ylijouksulta.

Vantaanjoen varren uimarannat

Aiempina vuosina tehtyjen selvitysten perusteella on voitu osoittaa, että Vantaanjoen vedenlaatu huononee runsaiden sateiden yhteydessä. Tästä syystä uimakaudella 2024 Pikkukosken uimarannalla suositeltiin välttämään uimista runsaiden sateiden yhteydessä. Uinnin välttämissuosituksat runsaiden sateiden aikaan koskivat myös Vantaanjoen varren pieniä yleisiä uimarantoja (Pakila ja Tapaninvainio).

Uimakaudella 2024 Vantaanjoen valuma-alueen runsaiden sateiden yhteydessä varoitettiin meneillään olevasta lyhytkestoisesta saastumisesta Pikkukosken uimarannalla sekä ulkoliikunta -internetpalvelussa. Lyhytkestoisen saastumismenettelyn aikana otettu näyte voitiin korvata uusintänäytteellä.

Marjaniemen uimarannan saastelähdejäljitys

Syitä uimarantojen ajoittaisiin huonoihin näytetuloksiin tutkittiin ja pyrittiin ennaltaehkäisemään yhteistyössä rantojen ylläpitäjän, ympäristönsuojelun seuranta- ja -valvontayksikön, Helsingin seudun ympäristöpalveluiden (HSY) sekä Helsingin yliopiston Elintarvikehygienian ja ympäristöterveyden osaston kanssa.

Marjaniemen uimarannan veden laatua tutkittiin tehostetusti yhteistyöprojektiina Helsingin yliopiston kanssa. Uimarantaveden saastelähdejäljitysmenetelmän avulla selvitettiin mahdollisia uimaveden saastumista aiheuttavia tekijöitä uimaveden liittyvien terveyshaittojen riskinarvioinnin tueksi. Marjaniemen uimarannan läheisyyteen laskevan puron valuma-alueelta oli jo löydetty saastumislähteenä mm. ristikytkeä, jonka korjauksen jälkeen uimaveden laatu oli valvontanäytteiden perusteella parantunut.

Marjaniemen uimarannan uimavedestä analysoitiin uimaveden indikaattorien (*Escherichia coli* ja suolistoperäiset enterokokit) lisäksi uima-erien terveysriskinarvioinnissa käytettävien taudinaiheuttajamikrobien esiintymistä. Suurin osa näytetuloksista oli hyviä. Sateiden aikana uimaveden johtuvat epäpuhtaudet vaikuttavat kuitenkin uimarannan veden laatuun. Marjaniemen uimarannalla on hulevesikaivo, ja on viitteitä siitä, että kaivon ylivuodot heikentävät uimarannan veden laatua.

24.10.2024

Jatkotutkimuksiin valituista näytteistä analysoidaan valikoima mikrobiologisia saastelähteille tunnusomaisia geenimarkkereita. Tutkimusten tulokset valmistuvat myöhemmin ja niistä tullaan tiedottamaan. Marjaniemen uimarannalla sijaitseva hulevesikaivo on tyhjennetty ja huollettu, mutta hulevesien ohjaus uimarannan läheisyydessä on vielä syytä arvioida uudelleen.

Hallintatoimet uimakaudella 2025

Uimakaudella 2025 ei tulla antamaan koko uimakauden kestäviä uinninrajoituksia, mutta on syytä huomioida, että sateet voivat kaupunkialueilla vaikuttaa uimarantojen veden laatuun. Erityisesti veden laadun on todettu sateiden aikaan heikentyvän Vantaanjoen varren uimarannoilla, jossa viipymän valuma-alueelta uimarannalle on arvioitu olevan 2 - 3 vuorokautta.

Marjaniemen uimarannalla olevan hulevesikaivon ylivuodot ovat todennäköisesti heikentäneet uimarannan veden laatua.

Hulevesien ohjaamiseen uimarantojen läheisyydessä tullaan kiinnittämään erityistä huomiota ja edellyttämään korjaavia toimia niiden osalta. Uimakaudella 2025 uimarantojen, joiden veden laadussa on ollut ajoittaisia ongelmia, uimaveden laatua tullaan seuraamaan tiheemmin.

Tiedottaminen ja raportointi

Kolmen rannan uintirajoituksista tiedotettiin laajasti mediassa, internetissä ja kyseisillä rannoilla. Vesinäytetuloksista tiedotettiin kunkin uimarannan opastaululla koko uimakauden ajan. Kaikkien uimavesinäytteiden tulokset ja havainnot ovat edelleen nähtävillä Helsingin kaupungin internetsivuilla. Liikuntapalveluiden rantapelastajat päivittivät myös tehdyt sinilevähavainnot ulkoliikunta -internetpalveluun. Uimakauden ajan laadittiin tiedotteita sosiaaliseen mediaan ja poikkeavista tilanteista julkaistiin tarvittaessa lehdistötiedotteita.

Uimarantojen näytetulokset raportoitiin lainsäädännön mukaisesti syyskuussa Etelä-Suomen aluehallintoviraston kautta Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL), joka toimittaa raportin koko Suomen uimavesien laadusta Euroopan unionille.

Toimivalta

Hallintosäännön 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto toimii kunnan terveys- ja ympäristöviranomaisena.

Esittelijä

24.10.2024

Asia/5

yksikön päällikkö
Heidi Öjst

Lisätiedot

Sari Front, terveystieteiden tohtori, puhelin: 09 310 33249
sari.front(a)hel.fi

Liitteet

1 1. Uimavesiluokat 2015-2024

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano